

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

**COMPETENȚELE PROFESIONALE ALE
CONSILIERULUI DE PROBAȚIUNE**
(consilieri de probațiune)

CURRICULUM

FORMATOR:

Vitalie RENIȚĂ,
*Șef al Serviciului juridic, Oficiul Central de Probațiune,
Ministerul Justiției*

CHIȘINĂU – 2013

I. PRELIMINARII

Probațiunea prin esență este o activitate care are o legătură strânsă cu comunitatea și cu membrii acesteia, deoarece comunitatea are resursele pe care le poate oferi serviciului de probațiune în îndeplinirea sarcinilor acestuia, iar serviciul de probațiune are de realizat scopuri care sunt în interesele comunității.

Activitatea de probațiune se desfășoară nemijlocit de către consilierii de probațiune, care la rândul lor sprijină și încurajează în permanență subiecții probațiunii, prin asistență și consiliere, în vederea reintegrării lor în societate și asumării de responsabilitate pentru propriile acțiuni, prin formarea unei atitudini corecte față de ordinea de drept și față de regulile de conviețuire socială.

În exercitarea atribuțiilor de serviciu, consilierii de probațiune au următoarele competențe de bază: ține evidența și exercită controlul persoanelor condamnate cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, al persoanelor liberate condiționat de pedeapsă penală înainte de termen și al persoanelor condamnate cu amânarea executării pedepsei; coordonează executarea pedepsei muncii neremunerate în folosul comunității și a pedepsei privării de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate; exercită controlul asupra aplicării măsurilor de constrângere cu caracter educativ; întocmește referate prezentințiale de evaluare psihosocială a personalității, solicitate de instituțiile competente; transmite referatul către penitenciarul în care este deținută persoana; ține dosarele persoanelor aflate în conflict cu legea penală; desfășoară acțiuni de resocializare și de reintegrare a subiecților probațiunii; participă la ședințele de judecată, la solicitarea instanței, în momentul prezentării referatului prezentințial de evaluare psihosocială a personalității; inițiază procedura de stimulare sau de sancționare a persoanelor aflate în conflict cu legea penală și expediază demersurile respective în instanță de judecată; organizează implementarea programelor educative și de profilaxie în privința persoanelor minore aflate în conflict cu legea și a celor liberate din locurile de detenție; întocmește rapoarte periodice privind acordarea de consultații și de asistență psihosocială, precum și privind exercitarea controlului asupra subiectului probațiunii; în baza activității practice și teoretice, formulează propuneri în vederea dezvoltării activităților de probațiune; păstrează confidențialitatea datelor de care a luat cunoștință în executarea obligațiilor de serviciu, chiar și după încetarea activității de probațiune, cu excepția interogatoriilor efectuate de către organul de urmărire penală sau de instanța de judecată; încheie contracte cu persoane liberate din locurile de detenție.

Dacă să ne axăm pe exercitarea controlului asupra aplicării măsurilor de constrângere cu caracter educativ, atunci este de menționat faptul că, din sensul legislației penale măsurile de constrângere cu caracter educativ pot fi considerate drept măsuri de alternativă pentru pedepsele penale. Însă această măsură se deosebește calitativ de pedepsele penale prin care se realizează în final scopurile pedepsei penale într-o formă mai umană. Persoanele minore nu sunt izolate de societate. Educarea și reeducarea acestora, în cazul aplicării măsurii de constrângere cu caracter educativ, se efectuează mai efectiv. Măsurile de constrângere cu caracter educativ sunt fixate în calitate de recomandări în standardele minimale ale ONU cu privire la administrarea justiției pentru minori (p.18, 27 din *Rezoluția de la Beijing a ONU nr. 40/33 din 29.II.1995*).

De asemenea, participarea la ședințele de judecată a consilierului de probațiune, la solicitarea instanței, în momentul prezentării referatului prezentințial de evaluare psihosocială a personalității, are un rol semnificativ, deoarece referatul prezentat și argumentele aduse de consilierul de probațiune, au caracter consultativ și de orientare pentru instanța de judecată la individualizarea pedepsei.

Cât privește încheierea contractelor cu persoanele liberate din locurile de detenție, la fel este un pas important pentru ei, dat fiind faptul că deținuții petrec de regulă o perioadă îndelungată în detenție și își pierd multe capacități și abilități de viață socială, iar pentru a stabili măsurile concrete de reintegrare în societate este prioritar o evaluare a necesităților beneficiarilor probațiunii.

De aceea, ca obiectiv al formării profesionale a consilierilor de probațiune, trebuie să

devină aprofundarea cunoștințelor teoretice și practice privind competențele profesionale ale consilierului de probațiune și aplicarea corectă a acestora.

Luând în considerație cele menționate, curriculumul la disciplina „*Competențele profesionale ale consilierului de probațiune*”, se axează pe trei niveluri comportamentale, cu un grad divers de complexitate: *cunoaștere, aplicare, integrare*. Nivelul cunoaștere presupune acumularea cunoștințelor teoretice, formarea bazei conceptuale în domeniul probațiunii. Aplicarea presupune formarea abilităților tipice disciplinei „*Competențele profesionale ale consilierului de probațiune*” și dezvoltarea capacităților. Integrarea presupune formarea capacității de transfer al cunoștințelor teoretice și al abilităților practice în situații diferite sub formă de teste, cu evaluarea cunoștințelor acumulate de către audienți.

II. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

În baza studierii disciplinei „*Competențele profesionale ale consilierului de probațiune*”, audientul trebuie:

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să interpreteze normele juridice care reglementează activitatea de bază a consilierilor de probațiune;
- să definească noțiunile corecte utilizate în domeniul de probațiune;
- să cunoască toate măsurile cu caracter educativ;
- să identifice temeiurile pentru care instanța de judecată poate aplica persoanei măsuri de constrângere cu caracter educativ;
- să cunoască competențele profesionale ale consilierului de probațiune;
- să explice cazurile în care instanța de judecată poate solicita prezența consilierului de probațiune la ședințele de judecată ;
- să cunoască condițiile și forma contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție.

La nivel de aplicare:

- să aplice normele juridice care reglementează activitatea de bază a consilierilor de probațiune;
- să stabilească cazurile în care instanța de judecată, la propunerea organelor de stat specializate, anulează măsurile aplicate și decide trimiterea cauzei penale procurorului sau stabilește pedeapsa conform legii în baza căreia persoana a fost condamnată, după caz;
- să aplice corect prevederile legislației în vigoare în domeniul de activitate;
- să analizeze necesitatea încheierii contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție.

La nivel de integrare:

- să utilizeze cele mai eficiente tehnologii în exercitarea atribuțiilor consilierilor de probațiune;
- să identifice problemele și soluțiile din domeniul de activitate;
- să recomande perfecționarea legislației în vigoare în domeniul de activitate, folosind cunoștințele teoretice acumulate.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Numărul de ore		Modalitate de evaluare	Responsabil de disciplină
C	S		
4	6	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Vitalie Reniță

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Unități de conținut	Ore	
		C	S
1.	Controlul asupra aplicării măsurilor de constrângere cu caracter educativ.	1	2
2.	Participarea la ședințele de judecată.	1,5	2
3.	Contractele cu persoanele liberate din locurile de detenție	1,5	2
	Total	4	6

V. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Evaluarea curentă.

Participarea audienților în cadrul activităților practice:

- Dezbateri;
- Studii de caz;
- Activități în grup;
- Răspunsuri orale;
- Modelări/simulări de situații concrete.

B. Evaluarea finală.

Teste pentru verificarea cunoștințelor.

VI. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Surse normative și explicative:

1. Constituția Republicii Moldova (adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 1994. –Nr.1.
2. Codul penal al Republicii Moldova (adoptat la 18.04.2002) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 2002. –Nr.128-129.
3. Codul de executare al Republicii Moldova.
4. Legea cu privire la probațiune nr.8 din 14.02.2008, Monitorul Oficial, nr.103-105 din 13.06.08;
5. Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție nr. 297 din 24.02.99, Monitorul Oficial, nr. 39-41 din 22.04.99;
6. Hotărîrea Guvernului nr. 918 din 05.10.1999 cu privire la crearea Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, Monitorul Oficial, nr. 112-114 din 14.10.1999;
7. Ordinul nr. 560 din 31.12.2008 cu privire la aprobarea condițiilor și formei contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție și a regulilor privind modul de întocmire a referatului prezentințial de evaluare a personalității (Monitorul Oficial, nr. 10-11 din 23.01.2009);
8. Instrucțiunea cu privire la activitatea de probațiune sentințială în comunitate în privința condamnaților adulți și minori, aprobată prin Ordinul nr. 92 din 30 mai 2011 emis de șeful Oficiului central de probațiune;
9. Culegere de hotărîri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (mai 1974-iulie 2002). – Chișinău, 2002.
10. Culegere de hotărîri explicative. Curtea Supremă de Justiție (octombrie 2003 – decembrie 2005). – Chișinău, 2006.
11. Sinteza practicii judiciare (1989-1999). – Chișinău, 1999.
12. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală (2008-2010): Culegere. – Chișinău, 2012.

Monografii, manuale, tratate, ediții periodice

1. Ciobanu V., Rotaru V., Zaharia V., Dolea I.: Justiția Juvenilă; Instituția probațiunii în sistemul de drept al Republicii Moldova; Mediarea penală. PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției. - Ch. : ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009 – (Seria: Suporturi de curs). – Cartea a 11-a. – 296 p.
2. Zaharia V., Popa Vl., Popa V., Astrahan L.: Ghidul consilierului de probațiune, - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2009, 220 p. ;
3. Ulianovschi X., Golubțov I., Zaharia V., Cojocaru V., Ghidul consilierului de probațiune, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2004;
4. Zaharia V., Popa V., Rotaru V., Martin D., Beldiga C. Alternative la detenție. Raport de evaluare. - Ch. : „Helmax-Exim” SRL, 2009, 184 p. ;
5. Dolea I., Zaharia V., Rotaru V., Popa V., Probațiunea în Republica Moldova. Raport de monitorizare. - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2011, 100 p. ;
6. Florian Gh., Zaharia V., Dilion M., Popa V., Moraru-Chilimar R., Probațiunea presentențială în privința minorilor. Teorie și practică, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2005;
7. Ulianovschi X., Mîrza V., Golubțov I., Rijicova S., „Ghid privind munca neremunerată în folosul comunității aplicată față de minori”, IRP, Chișinău, 2006;
8. Vulpescu A., N. Canțer, D. Postu, Iu. Adam, „Pregătirea pentru liberare a deținuților”, IRP, Chișinău, 2007;

9. Caciamac L., Zaharia V., Canțer N., Postu D., Raportul misiunii de evaluare a necesităților în domeniul pregătirii pentru liberare a deținuților. - Institutul de Reforme Penale. – Ch. : Helmax-Exim, 2006 (Tipogr. „Bons Offices”), 92 p. ;
10. Cojocaru V., Zaharia V., Cepraga I., Adam Iu., Vulpescu A., Pregătirea pentru liberare a deținuților. - Ch. :, „Cu drag” SRL, 2009, 196 p. ;
11. Prițcan V., Gribincea T., Moraru-Chilimar R., Cojocaru A., Fiscuci C., Popa V., Dumbrăveanu V., Lungu V., Popovici M., Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție. Ghid practic, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
12. Dolea I., Zaharia V., Ardeleanu D., Cepraga I., Șarban S., Capacități și abilități de reintegrare socială a deținuților. Cercetare sociologică. - Institutul de Reforme Penale – Ch. :, „Bons Offices” SRL, 2009, 56 p. ;
13. Ciobanu D., Bolotovici L., Popa V., Gribincea T., Zaharia V., Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție, IRP, Chișinău, 2009;
14. Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C.: Codul penal comentat și adnotat. – Chișinău, 2005.
15. Gladchi Gh., Mariț A., Berliba V., Dolea I., Zaharia V.: Noua legislație penală și procesual penală, Chișinău 2007.
16. Grama M., Botnaru S., Șavga A. ș.a. Drept penal: Partea generală. Vol.I. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2012.